

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA PRESENTADA PER LES ASSOCIACIONS DE FAMÍLIES D'ALUMNES (AFA) D'ESCOLES BRESSOL DE BARCELONA RELATIVA ALS DRETS DE LA INFÀNCIA I AL DRET A L'EDUCACIÓ

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 4 de maig de 2022, catorze associacions de famílies d'alumnes (AFA) de diverses escoles bressol municipals han sol·licitat la intervenció d'aquesta Sindicatura en referència a les queixes i les reivindicacions que van traslladar a la Comissionada d'Educació en reunió de data 28 de març de 2022.

Els punts més destacats de les seves demandes fan referència al següent:

- Baixar les ràtios i augmentar els recursos humans. Les ràtios actuals afecten l'atenció que reben llurs infants i crea situacions complexes a les aules que repercuteixen en necessitats bàsiques com la seguretat, l'alimentació, el descans, la salut, etcètera.
- Disconformitat amb les inversions de l'Ajuntament en el manteniment de l'escoles bressol (escoles que fa més de deu anys que no es pinten, manca de neteja en profunditat des de l'any 2019, deficiències generals de manteniment especialment en els jardins, etcètera).

Afegeixen que caldria revisar la situació laboral de les persones treballadores d'aquestes escoles (cuina, educadores, neteja, etcètera) pel que fa a les externalitzacions o a l'assignació de categories incorrectes, entre d'altres.

El resultat de la suma de totes les circumstàncies per a les AFA és la desatenció a la petita infància per part de l'Ajuntament.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per les persones interessades, es va considerar convenient dirigir-se a l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 13 de maig de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 2 de març de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

Les queixes i reivindicacions que deu associacions de famílies d'alumnes (AFA) van traslladar a la Comissionada d'Educació en una reunió van ser respostes mitjançant una carta de data 24 de maig de 2022 en què es responia a cada una de les qüestions plantejades per les famílies.

S'han fet avenços des del 2015 per millorar les ràtios a la ciutat pel que fa a les places i s'ha reduït el grup dels grans i s'ha passat de 20 a 19 en tota la xarxa de bressol. S'ha acordat amb els grups municipals i també en el Consell Educatiu (CEMB) en l'Acord d'educació 2030 de Barcelona que, progressivament, en futurs mandats, es continuï reduint la mida dels grups a mesura que s'incrementi la capacitat d'obrir la demanda i donar resposta a més famílies amb més oferta pública de qualitat, en el camí cap a la universalització de l'educació infantil de 0-3 anys.

Aquest és un problema complex, atès que les escoles bressol encara no són un servei educatiu universal i, per tant, moltes famílies (prop de quatre de cada deu de les que ho demanen) es queden sense plaça. En concret, en la preinscripció per al curs 2022/23, que tot just ha acabat, són unes tres mil famílies.

Cada curs s'incorporen noves escoles, s'han obert vuit escoles bressol noves a la ciutat des de l'any 2015 i per al curs 2023-2024 està previst obrir dues escoles més al districte de Sant Martí i al districte d'Horta-Guinardó.

D'altra banda, s'ha reforçat el volum de professionals. S'ha ampliat una hora més el suport educatiu diari per al curs 2022-2023, atès que s'ha consolidat el reforç fet per causa de la covid, i ha passat a ser estructural. D'aquesta manera, cada grup, a més de la seva educadora-tutora i de l'hora d'acollida, diàriament també disposarà de 4,5

hores d'una professional d'educació infantil com a suport educatiu, un 50% més que l'any 2015.

Per avançar en l'educació inclusiva i l'atenció a necessitats especials en les escoles bressol, s'han introduït canvis importants en el curs 2022-2023, s'han incrementat les places de reserva per a infants amb necessitats especials ja detectades, i cadascun d'aquests 300 nens i nenes, quan entrin a la bressol amb les places de reserva, ja tindran un recurs mínim inicial.

S'ha doblat les hores de suport educatiu aquest 2022 per tal que les educadores-tutores puguin atendre d'una manera més personalitzada tots els infants amb necessitats especials que al llarg del curs es van detectar.

Amb el mateix objectiu per al curs 2022-2023 s'ha incrementat la dedicació de professionals especialistes en salut mental, logopèdia o fisioteràpia i es posa en funcionament un servei d'infermeria itinerant.

En total s'han incrementat en 1,6 milions d'euros addicionals els 70 milions que, cada any, es dediquen a la xarxa d'escoles bressol municipals en els pressupostos de l'Ajuntament.

Tot i que s'ha de treballar per continuar ampliant l'oferta a l'hora de millorar en equitat i en inclusió de les diversitats, cal destacar la qualitat educativa de les escoles bressol de Barcelona, que es reflecteix en el cost de la plaça pública, de prop de 9.000 euros, molt per sobre del cost mitjà analitzat per la Diputació de Barcelona, que el situa en uns 5.200 euros, o el marcat per la Generalitat de Catalunya, que el situa en uns 4.800 euros.

Pel que fa a altres mesures adoptades per enfortir el treball amb famílies i comunitari des de les escoles bressol com a cases de la petita infància, en el marc del Pla de Barris en els territoris d'atenció social prioritària, s'ha apostat per incorporar una educadora social municipal en els equips educatius de deu escoles bressol, de la mateixa manera que l'Ajuntament també ha fet en quaranta escoles i instituts públics de la ciutat.

Pel que fa a les reclamacions sobre el manteniment dels equipaments, cal remarcar que actualment la gestió d'aquest servei ha tornat a passar a l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona directament, després de molt de temps sota la responsabilitat del Consorci d'Educació. Actualment es destinen uns dos milions d'euros a la millora dels equipaments, tant els interiors com els patis, així com a la construcció de noves escoles bressol.

Arran de la trobada amb les AFA de les escoles bressol per compartir informacions i preocupacions i **poder anar donant respostes als temes i les millores en què es treballa, un cop iniciat el curs es convocarà una nova trobada amb totes les AFA.**

CONSIDERACIONS

1. Retard en la informació

L'Ajuntament ha trigat més de nou mesos a facilitar a la Sindicatura de Greuges de Barcelona la informació que es va sol·licitar per resoldre la queixa. Cal esmentar que la informació que s'ha facilitat a la Sindicatura el març del 2023 és la mateixa que es va comunicar a les AFA en data 24 de maig de 2022 (gairebé un any abans) i que, a pesar del temps transcorregut, no s'ha completat amb cap més informació que s'hagi pogut produir durant aquests mesos. Aquest fet fa encara més **incomprensible el retard de la resposta municipal.**

El termini de temps transcorregut supera amb escreix el que pot considerar-se un marge raonable, d'acord amb els principis d'eficiència i bona administració amb què han de regir-se els serveis municipals. Així mateix, **incompleix el deure de col·laboració** establert per l'article 3.7 de la normativa reguladora de la institució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona (aprovada per la Comissió de Govern en sessió del 19 de gener de 2005).

D'acord amb aquests fets, **es recorda a la Regidoria d'Educació l'obligació de col·laborar amb aquesta Sindicatura** per tal que pugui dur a terme adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals i, alhora, vetllar pels drets de la ciutadania.

2. Escoles bressol a la ciutat

Dins l'Agenda 2030 amb els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) que s'ha marcat Barcelona es troba la fita operativa d'augmentar l'escolarització en l'etapa 1-3 anys, que vol vetllar perquè l'augment es produeixi especialment en infants de famílies de nivell socioeconòmic baix per situar la taxa d'escolarització a 1 any d'edat per sobre del 60% i a 2 anys d'edat per sobre del 80%.

És reconegut que més equitat en una educació i una criança de qualitat en la primera infància té uns impactes significatius i rellevants en el desenvolupament dels infants i sobre el seu èxit educatiu posterior; per tant, és essencial millorar l'oferta i la qualitat

dels serveis, especialment entre les famílies amb vulnerabilitat on una escolarització precoç comporta més beneficis. Actualment, el servei d'escoles bressol municipals només atén dos de cada deu petits infants de la ciutat.

L'Ajuntament de Barcelona ha adoptat la mesura de govern de 20 d'abril de 2021 que aprova el **Pla per a l'educació i la criança de la petita infància (2021-2024)**, on es reconeix aquesta primera etapa com una etapa plenament educativa que cal orientar **amb criteris d'equitat, inclusió i qualitat**.

Estableix un pla d'acció amb **més de 46 actuacions** en el qual es preveu estendre la xarxa d'escoles bressol de les actuals 102 fins a 115 en el curs 2024-2025 per tal d'atendre la demanda amb l'actual oferta pública insuficient.

Com es reconeix en una d'aquestes actuacions, per vetllar pel reconeixement del primer cicle d'educació infantil com una etapa educativa que sigui universal, **cal que aquesta estigui finançada adequadament**.

Es proposa un model preeminentment educatiu que **requereix que hi hagi prou recursos per poder-la exercir amb qualitat i amb una tendència a la universalització**.

Així doncs, una dotació pressupostària adequada (en personal i equipaments), que és essencialment el que reclamen les famílies, és una reivindicació que s'alinea amb el contingut de les actuacions que recull aquest pla municipal.

D'altra banda, l'assumpció directa per part de l'Ajuntament del manteniment i la conservació de les escoles bressol a través de l'IMHAB hauria de suposar una millora en la gestió que s'ha de veure reflectida en els anys vinents.

I també volem destacar que el Pla preveu unes actuacions de seguiment i avaluació que són essencials per valorar si se'n compleixen els objectius. Amb aquesta finalitat es volen **generar aprenentatges compartits** per millorar les polítiques i els programes i incrementar la seva capacitat d'atendre les necessitats socials.

Aquest coneixement es vol vincular posteriorment als processos de presa de decisions, tant a nivell macro (direcció pública) com micro (les pràctiques i les decisions diàries que prenen les educadores o altre personal públic de primera línia), **així com servir per retre comptes a la ciutadania**.

En aquest sentit, amb el Pla s'ha constituït la Taula d'Educació i Criança de la Petita Infància, integrada per agents socials i educatius, organismes públics i organitzacions

d'infància, i organitzacions acadèmiques científiques i professionals, i, entre altres funcions, també ha de fer el seguiment del Pla i valorar anualment si s'assoleixen els objectius previstos, fer la detecció de noves demandes i crear sinergies per resoldre-les.

Aquesta Sindicatura vol destacar que **és essencial garantir la participació de la comunitat escolar i les famílies representades a través de les AFA** com a elements clau del sistema i del coneixement i l'aprenentatge organitzatiu que s'ha de generar i compartir.

Per això, és important **que formin part d'aquest procediment de diàleg que estableix el Pla per mitjà dels canals de participació existents**, sigui en el marc del Consell d'Educatiu Municipal de Barcelona, a través del Consell Escolar de les escoles bressol mateixes o **sigui en altres ens més informals que es puguin establir**, com s'anuncia en la carta enviada a finals del maig de l'any passat, en reunions anuals establertes per responsables municipals i amb les AFA. Aquests canals han de ser utilitzats per fomentar la participació activa en els assumptes escolars, que es garanteix en l'article 21.8 de l'Estatut de Catalunya.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació municipal s'encamina a impulsar la universalització del primer cicle d'educació infantil amb criteris de qualitat educativa**, tal com es recull en l'article 48.1 de la Llei 14/2010 dels drets i deures de la infància i l'adolescència.

Això no obstant, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona** que continuï fomentant espais de participació i escolta amb les AFA de les escoles bressol.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.